

esztendeimnek! tehát nem tértek vissza, örökre el-tűntek — borolly szomorú gánczba te is Természet — el-tűntek, soha vissza nem térnek...

amelyek egész más, hosszabb német szöveget pótolnak, ritkák. Szubjektív természetűek-e, vagy Himfy-strófa emlékei — ki tudná?

Ki volt Czillinger János? Annyit már tudunk róla, hogy papnövendék volt 1814/15-ben a győri szemináriumban, ahol a kispapok, mint Pozsonyban, Székesfehérvárott, egyebütt is, szívesen foglalkoztak irodalommal — Győrött, Pázmándi Horváth Endre, Fejér György városában, drámákkal, iskoladrámákkal is. A *Protocollum Clericorum Jaurinensium* (Szemináriumi Levéltár) alapján, amelynek adatait Szabady Béla volt szíves számomra kiírni, megállapíthatjuk, hogy Fertőendrédén született, mégpedig, amint halotti anyakönyvi adataiból kiszámítottam, 1793-ban. 1810. október 31-én lépett a szemináriumba, mint I. éves filozófus. A teológiát szép eredménnyel végezhette, mert II. éves korában bidellus, IV. éves korában az idősebb növendékek ductora volt. 1816. augusztus 15-én szentelte pappá a püspök. 1817. elején kapuvári káplán lett. Az anyakönyvi bejegyzések szerint¹ a következő év júliusáig működött, azontúl nagybeteg lehetett s 1819. január 1-én 25 éves korában meghalt, tüdővészben: «post diuturnam infirmitatem in affectione pulmonum — omnibus morientium sacramentis provisus.»

Schiller-fordítása korához képest érdemes, derék fordítás. Akkor is megérdemelné, hogy számba vegyük, ha nem volna az a történeti jelentősége is, hogy ez Bartsai László «borzasztóan rossz» áttünetésén túl az első magyar *Räuber*, amely teljes egészében ránk marad.

GÁLOS MAGDA.

ORCZY LÖRINC ISMERETLEN LEVELE.

Az IK. 1929. évfolyamának 469. lapján közöltem Orczy Lőrincnek egy rövid, pár soros levelét 1742-ből. Azóta ismét egy két évvel korábbi levelére találtam, amelyet ugyanahhoz a Borbély Mihályhoz, Hevesmegye szolgabírájához, írt, akihez a másikat is. Érdekes a levélben említett, Borbély ellen szőtt «conspiratio», ennek magyarázatával azonban az utókor adós marad.

† Aszód 18. Febr. 1740

Minté réghi jó akaró Uramnak.

Nagy kedvessen vettem accludálth ujságokkal egyetemben nékem írott levelét Kigyelmednek, mellyeket is azonnal Méltóságos Uramnak Atyámnak communicáltam én pro die et nunc semmi ollyast nem irhatok egyedül aszt adva tudtára Kigyelmednek, hogy Kigyelmed ellen nagy Conspiratiók vannak mellyek mivel mind fundamentom nélkül kezdettek s másképp is helytelenek Kigyelmed nem sokat félhet és ámbár Kigyelmed nesze van is a Dévántúl, mellyet Kigyelmed ellen gyűjtöttek, mindazáltal itt is a régi jóakarók közül találkoznak ollyanok kik az igaz barátságot távól lévő jóakarójoktól még meg nem vonyták de sőt az igaz Barátságoknak meg is felelenek, mindazáltal nem

¹ Wallisch Jenő esperes-plébános úr levélbeli szíves értesítése szerint, aki Czillinger halotti anyakönyvi kivonatát is megküldte nekem.

árt ha Kigyelmed magára gondot visel és valamint a Contrario Demonstrálhat ideinn koránn az iránt jó precantiókat teszen, eszt az Ur Isten mind meg fordította, és Kigyelmedet meg vigasztallya, leg inkább szükséges volna Bük Sándor ellen némi nemü recognitiókat szerezni, mert hallatik hogy igen buzott s vonyth s ugy informáltatnak talám, eő volth Kigyelmed árulója, migh Isten minket éltet, a miben csak lehet, megh kíványuk mutatni, hogy vóltunk, s részemrül állandóul lészek s maradok
jó akaró Uramnak

mindenkori kész szolgája:
Orczy Lőrincz.

P. S. Méltóságos Personalis Secretariussa Kruspér István, hugom Országh Örsébeteth házastársútl eljegyezte. Helyette pedigh Szegedy Jóseph resolváltatott.

Boritéken: Perillustrissimo ac Generoso Domino Michaeli
Borbély Incltyorum Comitatum Heves' et Szolnok...Kakat.

Közli: KOZOCSA SÁNDOR.

ROBINSON-NYOMOK.

A Szandai-Sréter-család levéltárát rendezve egy kedves kis levélben magyarországi Robinson-nyomokra akadtam. Hogy a levélben említett könyv Defoe: *The surprising adventures of Robinson Crusoe of York*jának melyik és milyen nyelvű (valószínűleg német) kiadása lehetett, nem tudhatjuk. Azonban az kétségtelen, hogy nem volt magyar nyelvű, mert az első Vajda Péter fordításában a levél keltezése után csaknem 30 év mulva, 1844-ben jelent meg. A helyesírási hibáktól hemzsegő kis levél közvetlenségében és naivságában van valami vonzó és mint az első Robinson-nyom irodalmunkban, nem érdektelen.

Neosolii 1818 Jan, 17.

Kedves Nagy Anyám!

Mink Isten kegyelméből Nagy Rakóra szerentsésen el érkeztünk, és vissza is jöttünk. Ottan igen jó vig időnk vólt, három hétig mulatunk Rakón, Napal repetáltunk, vagy pedigh Turoczi egy igen derék Úr egy Robinzon nevű könyfből beszélgetet a melly nekünk igen teczet vagy pedigh a közel való Falura szánkázni mentünk. Estve Lotériára jádzotunk Ninkával Samu Bátyánkal és Turotzi Úral mogyorera. Az utunk is igen vig vólt a zöld fák között! maradok

Nagy Aszszonyomnak szófogadó fia

Sreter Mik(lós.)

KOZOCSA SÁNDOR.